

**Тарҷумаи
шарҳи форсии
шайх Солеҳи Сабзаворӣ
ба
забони тоҷикӣ**

Дафтари ҳифз ва нашри осори Мансури Ҳошими Хуросонӣ ҳафизахуллоҳ таъоло

الحمد لله
الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا
هدى الله لنا

Дарси
сиву дуввум

**Мавонези шинохт;
Хурофагарой (2)**

Саҳ 104 то 108

Мавонегӣ шинохт; Хурофагарой (2)

(أعوذ بالله من الشيطان الرجيم)

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين و صلى الله على محمد و آله الطاهرين

Дар дарси қабли бо маънои <<Хурофа>> ошно шудем ва донистем ки гароиш ба он дар ҳамаи гурӯҳҳои Исломи дида мешавад, вале дар миёни аҳли тасаввуф ба маротиб бештар аст ва ин ба сабаби иттиқоӣ фавқулодаи онон ба <<Завқ>> ва <<Шеър>> дар ҳавзаи дин аст ки онро <<Ишқ>> ва <<Ирфон>> меноманд ва мусиррона дар тазодди бо ақл мешуморанд. Дар ҳоле ки бо тавзиҳоти устозунал Мансур дарёфтам ки дар зиддият бо ақл хайре нест ва ҳар хайре ҳаст дар ҳамоҳангӣ бо ақл аст ва <<Шухуд>> ба маънои мушоҳидаи ҳақ дар олами мучаррадот, ҳар гоҳ онро дар олами моддиёти амалӣ бидонем, абзоре барои ақл монанди биной аст ки дар хидмати он қарор мегирад. Аз ин рӯ, устозунал Мансур)

[Нақши мусалмонони аҳли тасаввуф дар густариши ақлгурезӣ]

(миёни мусалмононро барҷаста медонад ва мефармояд:) **Аз инҷо метавон гуфт ки аҳли тасаввуфи мусалмон** (бо тавачҷух ба исроаре ки бар вучуди тазод миёни ақл ва ирфон доштаанд,) **дар канори аҳли ҳадиси мусалмон** (ки бар вучуди тазод миёни ақл ва шаръ таъкид доштаанд), **нақши барҷастае дар густариши ақлгурезӣ миёни мусалмонон доштаанд** (яъне аҳли ҳадис аз як сӯ ва аҳли тасаввуф аз сӯи дигар, монанди ду лабаи қайчӣ, то ҳадди зиёде пайванди мусалмонон бо ақлро буридаанд); **Бо ин тафовут ки аҳли ҳадиси мусалмон, мураввичи диндорӣ хабаргароёна** (яъне мубтани бар хабари воҳид) **будаанд ва аҳли тасаввуфи мусалмон, мураввичи диндорӣ шоирона!** (яъне мубтанӣ бар шеър!) **Дар ҳоле ки** (ҳар чанд хабари воҳид, заннӣ ва безътибор аст,) **шеър ба маротиб безътибортар аз хабари заннӣ аст** (чароки аз таҳаюли шоёр бар меҳезад ва чанбаи ваҳмӣ дорад); **Бал бештари он чизе ҷуз муғолита** (ба маънои қиёсҳои нодуруст аз лиҳози модда ё сурат) **ва бозӣ бо алфоз** (ба шаклӣ фиребанда ва саргармкунанда) **нест ки ба сабаби оҳанги** (яъне вазн ва қофеаӣ) **худ, ақлро сокет** (яъне хомӯш) **месозад** (ба наҳве ки эътироз накунад), **бе онки қонег созад** (бо тавачҷух ба инки фасодаш барои ақл маълум аст, бал гоҳе ба кадре возеҳ

Мавонези шинохт; Хурофагарой (2)

аст ки бовараш намеояд иродаи чиддии шоъир ҳамон бошад ва аз ин рӯ, ба таъвил ва тавҷиҳи он мепардозад то маънои боварпазире аз он ба даст ояд. Бояд таваҷҷуҳ дошт ки шеърро дар мантиқ яке аз саноъатҳои панҷгона медонанд ва баъд аз хатоба ва қабл аз муғолита қарор медиҳанд ва ҳадаф аз онро таҳриқи эҳсосот ва таҳйиҷи авотиғи мухотаб барои қабули чизе мешуморанд ки чи басо қабули он бар пояи бурҳон ё чадал ё ҳатто хатоба мумкин нест ва бо ин васф, рӯшан аст ки арзиши маърифатӣ надорад); **Зеро рӯшан аст ки ҳар сухани мавзуне, дуруст нест ва ҳаққро наметавон бо амсоли ин музахрафот** (яъне суханони орошта ва нодуруст) **шинохт; Чунонки Худованд ин қабил суханони орошта ва нодурустро** <<Зухруфул қавл>> **номида ва пардохтаи шаётини** (инсӣ ва чиннӣ) **барои фиреби якдигар дар ростии душманӣ** (дониста ё нодониста) **бо Паёмбарон шумурда ва фармудааст:** ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ¹ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا² وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ³ فَذَرَهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ <<Ва бадин сон барои ҳар Паёмбаре душмане аз шаётини инси ва чинни қарор додем ки бархешон суханони ороштаро ба бархӣ дигар мерасонанд барои фиреб, дар ҳоле ки агар Парвардигорат мехост ин корро намекарданд, пас ононро бо ончи мебофанд вогузор>>! (Рӯшан аст ки боризтарини мисдоқи <<Зухруфул қавл>> ба маъноӣ <<Суханони орошта>>, шеър аст ки лабрез аз авзон ва орояхои адабӣ аст ва ҳаргоҳ маъонии маъқуле надошта бошад, мучиби <<Фурур>> яъне фирефтагӣ ва инхироф аз хатти Паёмбарон мешавад ва аз масодиқи ваҳӣи шайтонӣ аст.) **Бал** (дар ҷойи дигар аз китоби худ,) **ин қабил забонбозиҳои фиребандаро** <<Лахвул ҳадис>> (яъне бозии сухан ё суханбозӣ ё беҳудагӯӣ) **номида ва мучиби гумроҳии нодонистаи** (мардум) **аз роҳи Худо ва истехзоъи он шумурда ва фармудааст:** ﴿وَمَنْ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي⁴ لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا⁵ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ <<Ва аз мардум касоне ҳастанд ки сухани беҳударо бар мегузинанд то нодониста аз роҳи Худо гумроҳ созанд ва онро ба суҳра бигиранд; Ононро азобӣ хорсоз хоҳад буд>>! (Бидуни шак яке аз масодиқи ин гурӯҳ аз мардум бархӣ аз аҳли тасаввуф ҳастанд ки ашъори ботилро бар мегузинанд ва аз ин тарик, нодониста заминаи гумроҳии мардум аз роҳи Худо ва бозӣ бо таъолими Паёмбаронро фароҳам месозанд.)

1. Анъом/ 112.

2. Лукмон/ 6.

Бо ин ҳама (мавонези рӯшани Ислом дар баробари шеър), бисёрӣ аз мусалмонон (хусусан дар чаҳор панҷ қарни охир баъд аз зуҳури шоъиронӣ бузург), аз шоъирон чунон таъсир (фикрӣ ва фарҳангӣ) пазируфтаанд ки аз Паёмбарон, бал гоҳе (барои исботи дидгоҳҳо ва корҳои худ) ба ашъори онон чунон истинод доранд ки ба оёти Қуръон (гӯӣ ки як байт шеър аз фалон шоъир ҳам метавонад монанди як ояи Қуръон қонун кунанда бошад) ва нақши сурудаҳои онон (дар қолиби ғазалҳо ва қасидаҳо ва ду байтиҳо ва монанди он) дар шаклгирии фарҳанги кунунии мусалмонон (ки имрӯз шоҳиди он ҳастем), қобили инкор нест (ҷароки маҳсус ва қобили мушоҳида аст); Дар ҳале ки Худованд ба рӯшанӣ (дар китоби худ) аз таъбияти шоъирон (ба маънои таъсирпазирӣ ва пайравӣ аз увҳами шоъиронаи онон) бар ҳазар дошта ва фармудааст: **«وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ؛ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ؛ وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ»**¹ <<Ва шоъиронро гумроҳон пайравӣ мекунанд! (Ҷароки пайравӣ аз онон мучиби гумроҳӣ аз масири ҳақ мешавад ва танҳо қасоне ки меёри шинохтро кам кардаанд ё ба он илтизом надоранд таҳти таъсири онон қарор мегиранд) Оё намебинӣ ки онон дар ҳар водие саргаштаанд?! (Яъне дар бораи ҳар мавзӯе ки чи басо таҳассусе низ дар бораи он надоранд вуруд мекунанд ва шеър месароянд) Ва онон чизҳое мегӯянд ки анҷом намедиханд?!>> (Яъне муболиға мекунанд ва дурӯғ мегӯянд бо таваҷҷуҳ ба инки гуфтаанд <<أَحْسَنَ الشُّعْرَ أَكْذِبُهُ>> яъне беҳтарин шеър дурӯғтарини он аст). Ҳамчунонки (дақиқан ба ҳамин далил) шеърро ба Паёмбари ҳеш наёмӯхта ва зебандаи ӯ надоништа (маълум мешавад ки шеър матлуби Худованд нест ки зебандаи Паёмбараш надоништа; Чун чизе ки матлуби ӯ бошад қаҳран зебандаи Паёмбараш аст) ва фармудааст: **«وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشُّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ»**² <<Ва ӯро шеър наёмӯхтем ва зебандаи ӯ нест>> (ва таъбан вақте зебандаи ӯ набошад пайравӣ аз он низ зебандаи пайравони ӯ нест); Бал (фаротар аз он) шоъир шумурдан ӯро тавҳин (ба ӯ) талаққӣ карда (гӯё ки шоъир будан ба маънои қаззоб будан аст ё бо он мулозима дорад) ва (ба ҳамин далил) мунофӣ бо шаъни набуввати ӯ (ки мусталзими садоқат аст) доништа ва фармудааст: **«وَمَا هُوَ يَقُولُ شَاعِرٌ قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ»**³ <<Ва он (яъне таъолими Паёмбар ва ба сурати ҳос Қуръон) гуфтори шоъире

1 . Шуъароъ/ 224 то 226.

2 . Ёсин/ 69.

3 . Ҳоқах/ 41.

Мавонеси шинохт; Хурофагарой (2)

нест; Андаке имон меоваред>>! (Ё дар чойи дигаре фармудааст: **﴿أَمْ يَقُولُونَ﴾** **﴿شَاعَرَ تَرْبَعُونَ بِه رَبِّ الْمُنُون﴾** (Тур/ 30); **<<Ё меғӯянд шоғире аст ки дар интизори маргаш ба сар мебарем>>)** **Аз ин рӯ, газоф** (яъне сухани номаъкул ва дур аз зеҳнӣ) **нест ки гуфта шавад, шоғирон** (ки бо шеърӣ худ ба муъориза бо таъолими Паёмбарон мепардозанд) **монанди соҳирон** (ки бо сеҳри худ ба муъориза бо таъолими Паёмбарон мепардозанд хоста ё нохоста), **рақибони Паёмбаронанд** (гӯи онки шеър низ монанди сеҳр амал мекунад ва шунавандаро масхур месозад) **ва дониста** (монанди шоғирони мушрикин дар замони Паёмбар салаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) **ё нодониста** (монанди бархӣ шоғирони мусалмон ва аҳли тасаввуф), **ба муъоризаи бо онон** (дар таъолимашон) **бархостаанд; Чароки бо калимоти ширин** (яъне матбуъ) **ва оҳангини** (яъне мавзуни) худ, хоста ё нохоста таълими мардумонро (ба чойи Паёмбарон) **бар ӯҳда гирифтаанд, дар ҳоле ки таълими мрдумон шаъни онон нест, балки шаъни Паёмбарон аст** (бо таваҷҷуҳ ба инки инсонҳои комил ва дарёфт кунандагони ваҳй ҳастанд) **ва шоғирон ҳақ надоранд ки таъолими ононро бо увҳомӣ худ** (яъне ашғори худ ки мубтанӣ бар увҳомашон аст) **бипушонанд. Оё ба унвони мисол, ин муъоризае** (нохоста ва нодониста) **бо Паёмбарон нест ки шоғирӣ тавоно** (аз ҳайси тасаллут бар вазнҳо ва орояҳои адабӣ), **чунон соҳирӣ чирадаст бигӯяд: <<Хуш дор ки гар васвасаи ақл кунӣ гӯш/ одамсифат аз равзаи ризвон ба даройи>>?! (Яъне ақро ба шайтонӣ васвасагар ташбеҳ карда ки пайравӣ аз он мучиби хуруҷ аз биҳишт мешавад!)** **Дар ҳоле ки Паёмбарон** (дақиқан бар хилофи ин шоғир), **ақро меёри шинохт ва василаи найли ба равзаи ризвон донистаанд ва ошкоро ба табаъият аз он фарохондаанд ва рӯшан аст ки Одам алайҳи салом ба табаъият аз он, нофармони Худовандро накард** (ва аз меваи шаҷараи мамнуъа нахӯрд), **балки ба табаъият аз ҳавои нафси худ** (яъне аз рӯй тамаъ ва ҳирс) **ин корро кард** (чун ақли ӯ ба лузуми итоъат аз наҳйи Худованд ва муҳолифат бо амри иблис ҳукм мекард) **ва иддаъои шоғир дар бораи ӯ, бӯхтонӣ** (яъне нисбати дурӯғ ва беасосӣ) **беш нест ва бо ин ҳол, (аз лиҳози лафзӣ ва вазнӣ) ба қадре зебо ва фиребанда аст ки ғолибан касе ба нодурустии он** (аз лиҳози маъноӣ) **тавҷҷуҳ намеёбад ва аз нуфузи он дар замири худ** (яъне зеҳн ва андешааш), **махфуз намемонад!**

1. Ҳофизӣ Шерозӣ, Дейвони Ашғор, ғазали 494.

Мавонегӣи шинохт; Хурофагарой (2)

Ин бадон маъност ки шоъиرون, омузаҳой нодуруст (ношӣ аз увҳом ва таҳаюлотӣ худ) **ро дар пӯшиши иборотӣ мавзун ва дилписанд, ба зехни мусалмонон тазриқ мекунад** (ин таъбирро аз он ҷиҳат ба кор мебаранд ки вуруди ин омӯзаҳои нодуруст ба зехни мусалмонон, ғолибан ба сурати нохудоғох анҷом мешавад) **ва бо нерӯй лафғозӣ** (яъне бозӣ бо алғоз) **ва таннозии** (яъне шӯхтабӣ ва базлагӯйӣ) **худ, увҳомӣ бепоё ва саҳифро ба унвони нукотӣ ҳакимона ва зариф, ба онон меқабулонанд, дар ҳоле ки асли гуфторашон** (дар варои ин алғози зебову фаребанда ва ибороти мавзун ва дилписанд), **харғох ба наср дарояд ва аз ороҳҳои рангоранг** (монанди маҷозу киноя ва ташбеҳу муболиға) **бараҳна гардад, ба ҳазёний** (яъне парешонгӯйӣ) **ношӣ аз бемории) беш наместонад ки маъноӣ** (қобили қабул) **барои он нест!** (Монанди шеър ки асли он ба сурати нашр ва бар канор аз ороҳҳои рангоранги ин аст: Хушёр бош ки агар аз ҳукми ақл пайраи кунӣ туро монанди Одам аз бихишт маҳрум мекунад ва ин сухани нодурусте аст ки мутлақан қобили тасдиқ нест.) **Аз ин рӯ, мусалмононе ки** (таҳти таъсири бурҳонҳо ва чадалҳо ва хатоҳои Исломи) **ҳозир ба тарқи ақл** (монанди салафиён ва сӯфиён) **нестанд ва дар айни ҳол,** (таҳти таъсири чизе ки аз кӯдаке дар мадорис омӯхтаанд) **шеърро дӯст медоранд ва барои шоъиرون таъассуб меварзанд, ногузир ба таъвили ашъори онон** (бо ҳадафи созгор кардани онҳо бо фарҳанги худ) **мепардозанд ва барои саҳифтарин сурудаҳои онон** (аз ҳайси маъноӣ), **мафохимӣ маъқул ва қобили қабул мебофанд! Чунонки масалан** (бо тақаллуфи фаровоне) **суханони онон дар бораи бӯсу канор** (яъне ҳамогӯшӣ) **ва чимъо** (яъне наздики бо занон) **ро бар қурби ба ҳақ ҳамл мекунад** (бо онки чунин ташбиҳӣ бисёр қабих аст) **ва суханони онон дар бораи рақсу бодаҳ ва тағанниро ба ибодоти Ҳудованд боз мегардонанд** (бо онки оқилон аз чунин чизе бо чунин кинояе ёд намекунанд), **дар ҳоле ки барҳӣ аз таъвилҳошон ба ғоят борид** (яъне хунук ва носоз)¹ **ва барҳӣ аз тавҷиҳошон ҳамли бар муҳол аст!** (Чун баъзан сухани шоъир чунон сарих аст ки маъноӣ дигареро бар наметобад ва тавҷиҳи он дурӯғӣ шохдор аст ки чи басо шоъир низ ба он ризоят надорад! Албатта мо дар ҳеҷ заминае устозонал Мансурро дур аз инсоф наёфтаем; Чароки нафси закияаш дар ҳеҷ заминае аз рӯй ҳавои нафс ё таъассуб қазоват

1 . [Хунук ва носоз]

Мавонези шинохт; Хурофагарой (2)

намекунад. Балки ҳамвора бар пояи Куръон ва суннат ва дар рӯшанойии ақл қазоват мекунад ва лизо дар ин замина низ ҷониби инсофро нигоҳ медорад ва мефармояд:)

Оре, инсоф он аст ки дар миёни ин шоъирони ёвагу (ки бар хилофи ақл ва таъолими Паёмбарон шеър сурудаанд), **андак шоъироне низ будаанд ки шеърро бар пояй ақл сурдаанд ва бар таъолими Паёмбарон мунтабиқ сохтаанд** (ҳар чанд ба ҳамин далил, ин шоъирони ёвагу, шеъри ононро намедонанд ва мантикиюн ҳам ҳамин назарро доранд ва мегӯянд ки сурудаҳои инон шеър нест, дар ҳоле ки шеъри онон аз вазн ва қофия ва орояҳои адабӣ бархурдор аст ва танҳо тафовуте ки дорад маъонии маъқул ва мунтабиқ ба Куръон ва суннат аст) **ва рӯшан аст ки рӯй итоби ман, бо онон нест** (лизо набояд пиндошт ки устозунал Мансур бо мутлақи шеър ва умуми шоъирон муҳолиф аст, бал танҳо бо шеъре ки муҳолиф бо ақл ва шаръ аст муҳолифат дорад ва ин муҳолифате аст ки Худованд низ дорад ва Паёмбари Ё ва аҳли байти тоҳирин ва салафи солеҳин низ доштанд; Балки барҳи аз онон шеърро аз мубталоти вузу медонистанд [Ал-Истебсор, ҷ1, с87] ва иншоди он дар масҷид [Таҳзиб, ҷ3, с259] ва низ дар рӯзи чумъа ва моҳи рамазонро нораво мешуморанд [ҳамон, ҷ4, с195], Бал мӯътақид буданд ки агар даруни инсон аз касофат пур шавад бехтар аз он аст ки аз шеър пур шавад [Муснади Аҳмад, ҷ1, с175] ва ин дар ҳоле буд ки аз шеъри ҳикимӣ ва мутобиқ бо Куръон ва суннат камтар карохат доштанд ё ҳатто онро меписандиданд. Аз инчо доништа мешавад ки рӯйкарди устозунал Мансур дар бораи шеър, мутобиқ бо рӯйкарди Худованд ва Паёмбараш ва рӯйкарди аҳли байти тоҳирин ва салафи солеҳин аст, ҳар чанд бо рӯйкарди бештари мардум дар замони мо мутобиқат надорад. Ба ҳар ҳол, эшон тасриҳ мефармояд: Рӯй итоби ман бо шоъироне ки шеърро бар пояи ақл сурудаанд ва бар таъолими Паёмбарон мунтабиқ сохтаанд); **Чароки гуфтори одамӣ, ҳаргоҳ мафҳум саҳиҳ ва мантуқи** (яъне алфоз ва ибороти) **зебо дошта бошад, комил аст ва комил**, (ақлан ва табъан) **хуб ва дӯстдоштанӣ аст; Чунонки Худованд** (дар китоби худ ки чизеро ногуфта нагузошта,) **аҳли онро аз шоъирони газофағуӣ истисно карда ва фармудааст:** **﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ﴾** **<<Магар касоне ки имон оварданд** **﴿بَعْدَ مَا ظَلَمُوا﴾ وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴾**

1. Шуъароъ/ 227.

Мавонегӣи шинохт; Хурофагарой (2)

ва корҳои шохиста анҷом доданд ва Худоро бисёр ёд карданд ва пас аз онки ситам диданд талофӣ чустанд ва онон ки ситам карданд хоҳанд донист ки ба кадомин бозгаштгоҳ боз мегарданд>>! (Аз ин сухани Худованд дониста мешавад ки беҳтарин корбурди шеърӣ дар Ислом, мубориза бо ситамкорон дар ростии таҳаққуқи адолат ва дифоъ аз ҳуқуқи мазлумон аст ва ин ҳамон шеърӣ мутаъолӣ аст ки мутаъассифона камтар дар осори шоъирони маҳбӯб ва пуровоза дида мешавад; Чароки бештари осори онон ба амирон ва ҳокимон ва подшоҳони ситамгар эҳдо шуда ва аз мадҳ ва саноӣ онон пур аст!) **Борӣ он парешонгӯён кучо ва ин санҷидагӯён кучо ки забон ба некухиши ақл наёлудаанд ва завқро бар он мубтанӣ сохтаанд** (чун завқ агар мубтанӣ бар ақл бошад, бисёр хуб ва судманд аст) **ва ба пайравӣ аз (таъолими) Паёмбарон** (ва дар ҷиҳати тарвиҷи онҳо) **шеър сурудаанд ва аз боби мисол, гуфтаанд:** <<Ақл ҳаме гӯядам: Муваккал кард/ бар тану бар ҷонат кирдигор (яъне Худованд) **маро/ нест зи баҳри ту бо сипоҳи ҳаво** (яъне ҳавои нафс)/ **кор магар ҳарбу корзор маро!/ сар зи каманди хирад чигуна кашам?** (яъне чигуна аз фармони ақл сарпечи кунам?!)/ **фазл, хирад дод бар ҳимор маро** (яъне ин ақл буд ки манро бар ҳар бартари дод.)/ **дев ҳаме баст бар қатор сарам** (яъне шайтон манро дар сафи шутурон қарор дод.)/ **ақл бурун кард аз он қатор маро/ ғори ҷаҳон гарчи тангу тор шудааст/ ақл басанда аст ёри ғор маро** (яъне ҷаҳон ҳар андоза ҳам ки пур аз фитна ва шубҳа шуда бошад, ақл ба унвони роҳнамо ва ҳамроҳи ман кофӣ аст.)/ **дил зи хирад гашт пур зи нур маро/ сар зи хирад гашт беҳумор маро** (яъне ақл буд ки ба ман нуроният ва ҳушёрӣ бахшид.)/ **пешрувам ақл бувад то ба ҷаҳон/ кард ба ҳукумат чунин мушор маро** (яъне роҳнамоям ақл буд ки ин гуна дар ҷаҳон ба ҳукумат саромад ва забонзад шудам.)/ **бар сари ман тоҷи дин ниҳод хирад/ дин ҳунаре карду бурдбор маро** (яъне ақл манро ба дин далолат кард ва дин ҳам манро ҳунарманд ва бурдбор сохт.)/ **аз хоҳири оташу азоби абад/ дину хирад кард дар ҳисор маро** (яъне ақл ва шаръ манро аз ҷаҳаннам маҳфуз дошт.)>>¹ **ё гуфтаанд: <<Чуну чаро натиҷаи ақл аст бегумон/ чуну чаро зи ҷонварон ҷуз туро кирост?** (яъне пурсиш ва таҳқиқ, ношӣ аз ақл аст ва ин хусусияте барои инсон аст ки дар сойири ҷонварон ёфт намешавад.)/ **ҷуз ақл чист онки баду неку бад зи халқ/ он мустаҳақи**

1 . Носири Хусрав, Дейвони Ашъор, Қасоид, 5.

Мавонегӣ шинохт; Хурофагарой (2)

лаънат вин дар хури саност (яъне меъёри хубӣ ва бадӣ ва мабной подош ва кайфар ақл аст)/ **қадру баҳои мард на аз чисму фарбахист/ бал мардум аз неку сухану ақл пур баҳост** (яъне арзиши инсон ба ақли ӯст на ба чисми ӯ)/ **бар ҷонвар бачумла сухан гӯй ҷонвар/ зон аст подшо ки бару ақл подишост** (яъне ақл аст ки инсонро аз ҳайвон мутамоииз мекунад ва бар ҳамаи ҷонворон фазилат ва шарофат мебахшад)/ **чун ту Худои ҳар шудӣ аз қувати хирад/ пас ақл баҳрае зи Худоест қавли рост** (яъне аз онҷо ки ақл, туро бар сойири ҳайвонот мусаллат кардааст метавон натиҷа гирифт ки ақл неъмате аз ҷониби Худованд барои туст)/ **мулку бақост коми ту вин ҳар ду комро/ андар ду олам эй беҳирад ақл кимёст** (яъне ҳадафи ту бақо ва султа бар махлуқот аст ва ин ҳар ду ро дар дунё ва охираат ақл таҳсил мекунад)/ **гар ту ба дасти ақл асирий хунак туро/ вой ту гар хирадат ба дасти ту мубталост** (яъне агар ту асири ақли худ ҳастӣ хушо ба ҳолат, вале вой ба ҳолат агар ақлат асири туст!)/ **туҳми вафост ақл, ба ту мубтало шудааст/ гар мар туро зи туҳми вафо баргу бар ҷафост** (яъне ақл муқтазии шинохти ҳақ аст, вале агар ту бо ақли худ ба шинохти ҳақ намерасӣ, ба хоҳири ин аст ки онро гирифтори эҳсосоти худ кардаи)/ **адл асту ростӣ ҳама осори ақли пок/ ақл аст офтоби дилу адл азу зиёст** (яъне ақли салим натиҷае ҷуз адолат ва ростӣ надорад ва адолат партуве аз ақлонияти одамӣ аст.)>>¹ **ё гуфтаанд: <<Бипурс роҳ зи илм, ин на ҷойи гумроҳист/ бихоҳ чора зи ақл, ин на рӯзи ночорист** (яъне гумроҳӣ ва бечорагӣ дар ин макон ва замон марғбор аст ва қобили тадорук нест ва танҳо роҳнамо илм ва танҳо чора кунанда ақл аст)/ **ба ҷаҳми ақл бубин партуви ҳақиқатро/ мағӯйи нури таҷаллӣ фусун ва тарорист** (яъне ҳаққро бо меъёри ақл бишнос ва мункири арзиш ва ҳуҷҷияти ин нури Илоҳӣ нашав)/ **бихар зи дакаи ақл ончи руҳ металабад/ ҳазор суд ниҳон андарин харидорист** (яъне ниёзҳои руҳи худро аз тариқи ақл таъмин кун ки суди пинҳони фаровоне барои ту дорад.)>>² **ё гуфтаанд: <<Сари бечироғ ақл гирифтори тирагӣ аст/ тан бевучди руҳ пароканда чун ҳабост** (яъне ҳамаи тавр ки бадан бидуни руҳ мепӯсад ва аз байн меравад, зехн бидуни ақл дар торикии ҷаҳл ва залолат фуру меравад.)>>³ **ё гуфтаанд: <<Роҳнамои роҳи маънӣ ҷуз ҷароғи ақл нест/ қӯш Парвин то ба**

1. Ҳамон, Қасидаи 40.

2. Парвини Ётисомӣ, Дейвони Ашъор, Қасоид, Қасидаи 12.

3. Ҳамон, Қасидаи 9.

Мавонегӣ шинохт; Хурофагарой (2)

торикӣ набошӣ раҳсипор (яъне чуз ақл маҷхулооти инсонро рӯшан намекунад ва бо ин васф, эй шоъираи ҳакима Парвини Ӯтисомӣ! Бикӯш ки дар рӯшанойии ақл зиндагӣ кунӣ.)>>¹ **ва нуктаҳои дигар аз ин даст ки дилро** (аз лиҳози адабӣ ва ҳунари) **менавазад** (яъне ба лаззати маънавӣ мерасонад) **ва ақдро** (аз лиҳози ҳикмӣ ва илмӣ) **қонег месозад** (вале бо ин ҳол аҷиб аст ки ин қабил шоъирони доно ва андарзгӯ шӯҳрат ва маҳбубияти камтаре дар миёни мусалмонон ёфтаанд ва камтар мардум ӯтинои онон қарор гирифтаанд, дар ҳоле ки назди Худованд ва авлиғаш монанди устознал Мансур бештар мавриди иноят ҳастанд).

و السلام عليكم و رحمت الله

Бо наҳзати
«Бозгашт ба Исло»
ошно шавед.

1. Ҳамон, Қасидаи 21.

Пойгоҳи иттилоърасонӣ дафтари ҳифз ва нашри осори Мансури Ҳошими Хуросонӣ ҳафизахулоқ таъло

* Лутфан бар рӯй линки мавриди назари худ клик кунед.

Дар ин ҷо наҷат
бодСаҳифаи феҳристи
пойгоҳСаҳифаи гузаштҳои
пойгоҳСаҳифаи наҷат
телеграм пойгоҳ